

Even uw aandacht...

*Deze 'smaakmaker' laat u toe kennis te maken met dit werk.
Dit tekstfragment mag niet gebruikt worden voor opvoering. Het
mag niet worden gedownload, afgedrukt of verder verspreid.
Indien deze smaakmaker u bevalt, raden we u aan het volledige
toneelstuk te ontfemen en te lezen voor u tot de aankoop van
boekjes voor opvoering beslist.*

Veel leesplezier!

DE RECHTVAARDIGE RECHTERS EN HET PROCES-GOEDERTIER

Processtuk in twee delen

door

Hubertus van Vooren

Toneelfonds J. Janssens – Antwerpen

2012

Nr.3044

OPVOERINGSRECHT

Het opvoeringsrecht wordt verkregen na aankoop van tenminste VIJFTIEN tekstboekjes bij de uitgever en na betaling van de verschuldigde opvoeringsrechten aan:

Toneelfonds J. Janssens B.V.B.A.
Te Boelaerlei 107
2140 Borgerhout Antwerpen
rechten@toneelfonds.be

Bij aankoop van het verplicht aantal boekjes krijgt men van de uitgever een formulier "aanvraag tot opvoering". Op dit formulier moet men plaats en datum(s) van opvoering invullen; het moet minstens vier weken voor de opvoering(en) naar Toneelfonds J. Janssens B.V.B.A. worden gestuurd.

Enige tijd voor de opvoeringen ontvangt u dan van hen de factuur voor te betalen auteurs- en/of vertaalrechten

Men is volgens de Auteurswet strafbaar als men gebruik maakt van gekregen, gehuurde, geleende of gekopieerde boekjes.

Wanneer men niet voldoet aan de hier opgesomde voorwaarden, worden de geldende opvoeringsrechten met 100% verhoogd.

Voor Nederland wende men zich tot:

I.B.V.A "Holland"
Postbus 363
1800 AJ Alkmaar.
info@ibva.nl

TARIEFCODE A1

BELANGRIJKE OPMERKING !

Alle rechten voorbehouden. Iedereen die toestemming verkreeg het stuk *DE RECHTVAARDIGE RECHTERS EN HET PROCES-GOEDERTIER* op te voeren moet de naam van auteur *HUBERTUS VAN VOOREN* vermelden in alle publicaties die n.a.v. de voorstellingen verschijnen.

De auteursnaam moet onmiddellijk onder de titel vermeld worden, in een lettertype minstens half zo groot als dat van de titel, maar minstens twee keer zo groot als dat waarin de naam van de vertaler, regisseur en spelers wordt vermeld.

Wettelijk depot D/2010/220/020
ISBN 978-90-385-11191

© 2010 Toneelfonds J. Janssens/Hubertus van Vooren
www.toneelfonds.be

Niets uit deze uitgave mag worden veeleevuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Toneelfonds J. Janssens – Te Boelaerlei 107 – 2140 Bght Antwerpen
Tel 03 366 44 00 . Fax 03 366 45 01 . info@toneelfonds.be

PERSONAGES

(4 dames – 17 heren – Fig.)

Rechtbank

VOORZITTER
OPENBARE AANKLAGER (Procureur)
GRIFFIER

Beschuldigde

ARSEEN GOEDERTIER

Verdediging

MEESTER VERDONCK, verdediger van Arseen GOEDERTIER

Getuigen en Technici (in orde van verschijnen)

OSCAR VAN BOUCHAUTE, onderkoster van de Sint-Baafskathedraal
KANUNNIK VAN DEN GHEYN, kanunnik bewaarder van het bisdom Gent
ANTOON LUYSTERBORGH, commissaris bij de gerechtelijke politie Gent
KANUNNIK STANDAERT, kanunnik-secretaris van Monseigneur
Coppieters, bisschop van Gent
PROCUREUR DE HEEM, procureur des Konings, Rechtbank Gent
ALEX PUISSANT, bediende in de reisgoederen bewaarplaats van het station
Brussel Noord
FRANS CROMPEERS, taxichauffeur nr. 22 te Antwerpen
HENDRIK MEULEPAS, pastoor van de Sint Laurentiusparochie te Antwerpen
CELIA LAGAERT, schriftdeskundige
GEORGES DE VOS, advocaat, vriend van Arseen Goedertier
ROMAIN DE COCK, chirurg
JOZEF VAN GINDERACHTER, voorzitter van de Rechtbank van Eerste
Aanleg te Dendermonde
MARIA VELDEMAN, verkoopster van kantoormachines
JULIENNE MINNE, echtgenote van Arseen Goedertier
HELENA CEULEMANS, dienstbode bij de familie Goedertier
JEAN DUFOUR, psychiater - deskundige

2 RIJKSWACHTERS

2 RECHTERS

JURY

ARSEEN GOEDERTIER

Typering

- 1,64 groot;
- middelmatig corpulent;
- kleine snor;
- lange smalle neus;
- donkere, vinnige, kleine oogjes
- donkerblond dun haar;
- neusknijsbril;
- zwart kostuum;
- wit hemd met vlinder kraag;
- licht grijze das met gouden sierspeld;

Karakter

- geen bankiersmentaliteit;
- ziel van een kunstenaar (muziek - teken- en schilderkunst - antiek);
- zeer vlug van geest, buiten het gewone;
- eerbaar en geacht - geen dievennatuur;

Psychiatrisch onderzoek

- extrovert hypomaan = licht manische toestand, overdreven gewoonten;
- hartstochtelijk;
- levendige blik en mimiek;
- druk pratend;
- licht opgewonden - telefoneer en schrijfdrang, niet zelden met beledigende brieven;
- twistziek, gebrek aan fatsoen;
- beledigend tegen autoriteiten;
- opvallende persoonlijkheid;
- schrijfdrang = medewerker aan Wetters weekblad;
- noteert alles in 'livre de guichet' ;
- gebrek aan decorum = gouden neusknipbril, lederen reistas, auto voor de deur,
pak dossiers onder de arm;
- zwart kostuum = lijkbidderstype;
- geen veroordelingen doch geen vertrouwen;
- arrogant, verwaand laatdunkend, hooghartig, hoge dunk van zichzelf;
- geringschattend tegenover anderen;
- enerzijds springt hij in de bres voor minderbedeelden terwijl hij anderzijds verward is in avontuurlijke zaken;
- tenslotte aandacht zoekend, veel aandacht.

Ter inlichting:

Een assisenzaak is een klassiek toneelstuk, een schouwspel dat opgebouwd is naar een gebeurtenis.

De overeenkomst is duidelijk:

- de proloog of de vaststelling van de identiteit van de beschuldigde en de uiteenzetting van de beschuldiging;
- het verhoor en de spanning van de debatten;
- de climax van het verdict.

Een assisenproces heeft een plot of de verwikkeling van een verhaal, een aantal acteurs, een décor en een belichting. Het speelt zich meestal af in een zaal. Het is dus een schouwspel, een drama.

In het proces Arseen Goedertier zijn alle gekende feiten verwerkt. Sommige passages zijn aangepast om het dramatisch effect te vergroten, o.a. met de vinnige twisten tussen de beschuldigde, de Voorzitter van de Rechtbank, de Openbare Aanklager, de Verdediger, de getuigen, en de technici. Ook bedoeld om gemakkelijk zittend en slapend publiek wakker te houden en telkens opnieuw hun aandacht te trekken; tevens om het stereotiep verloop van een proces door mekaar te schudden.

De verdwijning van de twee panelen uit het Lam Gods is geschiedenis en er is een recht en een plicht om de vermoedelijke feiten op een dramatische manier te interpreteren. Het zijn publiek bekende feiten aan de hand van de vele getuigenissen gepubliceerd in dagbladen, tijdschriften, boeken en andere media. Ze zijn te raadplegen in de archieven van het justitiepaleis te Gent.

Het proces is een hypothese, een veronderstelling, een vermoeden dat het zo zou zijn verlopen indien de beschuldigde na zijn bekentenis niet onmiddellijk was gestorven.

Theater is een kunst en daarom mag aan het feitenmateriaal een eigen interpretatie gegeven worden, de historische waarheid ten spijt.

Wel zou het welkom zijn om de tradities van ons theatraal rechtssysteem, zoals ze door Goedertier worden gehegeld, in vraag te stellen. Zeker wat betreft de kostumering, de opstelling en het ceremonieel met zijn rituele buigingen en rijzingen die doen denken aan een antiek drama.

In de hedendaagse tijd is onze rechtspleging een soort anachronisme: rechtszaken in paleizen met hun pralende aankleding en attributen van het Hof, achter een hoge balie, dienen om de beklagden met een zekere angst te laten opkijken naar de rechters; de advocaten zijn als het ware ‘ zwarte kraaien ‘ die hun prooi tegen wil en dank moeten verdedigen. Al deze toestanden zijn sinds lang achterhaald.

EERSTE DEEL

Het doek is open - het podium verlaten

(Jury en verdediger komen op en nemen plaats op de voorziene banken)

GRIFFIER : *(op - roept)* ‘ Het Hof ‘.

(Allen staan op. Rechters en openbare aanklager op, ze blijven recht staan en buigen naar de zaal)

VOORZITTER : Hiermede verklaar ik de zitting van het Hof van Assisen van Oost-Vlaanderen voor geopend. *(hamert één slag)*

(Allen gaan zitten)

Griffier, u mag de beschuldigde binnen roepen.

GRIFFIER : *(roept)* Beschuldigde Arseen GOEDERTIER.

(Rijkswachters brengen Goedertier geboeid binnen. Eén rijkswachter neemt boeien af, ze gaan samen in de beschuldigdenbank zitten)

VOORZITTER : *(staat op)* Wegens het buitengewoon karakter van de verdwijning van twee op een houten drager geschilderde panelen uit het grootste kunstwerk aller tijden, namelijk uit het veelluik dat ‘De Aanbidding van Het Lam Gods‘ is genoemd, werd deze zaak uitzonderlijk voor het Hof van Assisen ter beoordeling voorbehouden. Het wanbedrijf zal hier, aan de hand van de vele getuigenissen die u straks zult vernemen, door een jury van 12 door het lot aangeduide personen worden beoordeeld. *(indien voor een rechtbank zonder jury, teksten wijzigen; jury kan desnoods worden samengesteld uit toeschouwers).*

Het Verhoor

VOORZITTER : Arseen GOEDERTIER, wilt u opstaan?

GOEDERTIER : Ja, ... mijnheer.

VOORZITTER : *(tot Goedertier)* Ja, mijnheer de Voorzitter.

GOEDERTIER : *(tot voorzitter)* Mijnheer de Voorzitter ?

VOORZITTER : *(tot Goedertier)* Ja.

GOEDERTIER : *(nadrukkelijk)* Ja, mijnheer de Voorzitter van het Hof van Assisen van Oost-Vlaanderen.

VOORZITTER : *(kijkt geërgerd)* Hoe is uw naam ?

GOEDERTIER : Arseen Goedertier, om u te dienen mijnheer de Voorzitter.

VOORZITTER : En uw leeftijd ?

GOEDERTIER : Ik ben geboren op 23 december 1876 te Lede, dus ben ik 58 jaar, mijnheer de Voorzitter.

VOORZITTER : Gehuwd en kinderen ?

GOEDERTIER : Ja, met Julienne MINNE en ik heb een zoontje van 12 jaar, mijnheer de Voorzitter.

VOORZITTER : Uw beroep ?

GOEDERTIER : Ik ben wisselagent te Wetteren, mijnheer de Voorzitter.

VOORZITTER : Wat was uw beroep vóór u wisselagent was ?

GOEDERTIER : Koster in de hoofdkerk te Wetteren. *(listig)* Maar excuseert u mij, mijnheer de voorzitter, waarom ondervraagt u mij op zo'n hooghartige manier, zo uit de hoogte, zonder gevoel, zo onpersoonlijk? Zouden we niet beter wat lossen met mekaar omgaan, wat menselijker, gemoedelijker en niet zo theatraal?

VOORZITTER : Luistert goed, mijnheer Goedertier, uw beroep was koster en is thans wisselagent. Welnu, mijn functie als voorzitter van deze rechtbank bestaat er in u te ondervragen en om de waarheid van een misdrijf te achterhalen, begrepen? Trouwens, Goedertier, het is niet zeer verstandig wat u daar vraagt en ik raad u aan u hier volgens de regels en de gebruiken van dit Hof te gedragen.

GOEDERTIER : *(arrogant)* Ik gedraag mij als een normaal mens, mijnheer de

Voorzitter. Rechters en advocaten in paleizen, gehuld in ouderwetse gewaden, die rare hoed, eremedailles op hun borst, dat plechtstatig binnenkomen, dat buigen, dat opstaan en zitten, dat geklop met het hamertje, en bovendien die archaische taal beantwoorden toch ook niet meer aan de huidige tijd. Slechts de klassieke pruik ontbreekt nog. Zijn dat soms normale gedragingen? Wellicht in de Franse periode, maar in deze tijd? Een beetje bescheidenheid zou ons gerecht wel sieren, nietwaar?

VOORZITTER : (*boos*) Ik duld uw minachting voor het Hof niet, Goedertier en ik verzoek u uw excuses aan te bieden, zoniet laat ik u vanwege uw brutaliteit onmiddellijk uit deze zaal verwijderen.

GOEDERTIER : Dat zult u niet doen, want ik ben hier in deze zaal voor u en voor uw Hof een té belangrijk persoon. En wat u met dat ‘verwijderen’ bedoelt, is toch maar een bedreiging nietwaar. Trouwens, Voorzitter, ik zeg hier alleen maar de waarheid en niets dan de waarheid. Dat is het toch wat u wilt horen! Ik vraag mij zelfs af waarom ik hier door u opnieuw moet worden ondervraagd. Ik veronderstel dat u wel weet wie ik ben, ook dat het reeds de zoveelste maal is dat ik mijn identiteit en het verhaal over de verdwenen panelen heb moeten vertellen. Eerst kwam de plaatselijke politiecommissaris, dan de rijkswacht. Vervolgens de gerechtelijke politie van Gent bij monde van commissaris Luysterborgh. Dan procureur De Heem van de rechtbank van Gent die uiteindelijk werd opgevolgd door de voorzitter van de rechtbank van Eerste aanleg te Dendermonde. Dat is toch louter tijdverlies, voorzitter.

VOORZITTER : Dat is een grove belediging aan het gerecht, Goedertier en wij zullen daar te gepasten tijde rekening mee houden.

GOEDERTIER : Heeft u ooit op deze plaats gestaan, Voorzitter. Tegenover zoveel vertoon en zwaarwichtig ritueel. Welnu, dan is men angstig en voelt men zich klein, staat men op zijn benen te trillen van de schrik en gaat men automatisch antwoorden zonder na te denken en vergeet de persoon die werd aangesproken de kern van de zaak. Het betreft zowel de beschuldigde, de getuigen als de jury.

VOORZITTER : Ik heb sterk de indruk dat dit bij u niet het geval zal zijn, Goedertier.

GOEDERTIER : Inderdaad. Het moest maar eens in het openbaar gezegd worden. Ik

ben maar een eenvoudig koster uit Wetteren die straks in zijn hemd zal worden gezet. Aangezien ik vooraf wist hoe dit alles hier zou verlopen, heb ik mij daar mentaal op voorbereid. Daarom vraag ik u om hier als mens te worden behandeld. Meer niet !

VOORZITTER : Goed, mijnheer Goedertier, Wij zullen er akte van nemen. U blijkt trouwens zeer goed op de hoogte te zijn van gerechtszaken. Het belooft in ieder geval spannend te worden. Laten we er dan maar aan beginnen.

GOEDERTIER : (*spottend*) Dank u voor uw begrip, mijnheer de Voorzitter van het Hof van Assisen van Oost-Vlaanderen. Ik zal mijn uiterste best doen om goed te luisteren naar uw verhoor, doch zodra ik aanvoel dat het om geestelijke terreur gaat, zal ik met een wederwoord, beleefd, met respect en achting, reageren.

VOORZITTER : Wij zullen u niet hinderen, mijnheer Goedertier, gaat u nu maar rustig zitten. Mijnheer de Procureur, wilt u nu de akte van beschuldiging voorlezen, alstublieft?

Akte van beschuldiging.

OPENBARE AANKLAGER : Mijnheer de Voorzitter, dames en heren van de Rechtbank en van de Jury, geachte aanwezigen.

Op woensdag 11 april 1934, in de vroege morgen, stelde de onderkoster van de Sint-Baafskathedraal te Gent, bij het omhoogtrekken van het groene beschermgordijn in de Joos Vijdkapel vast, dat een deel van het retabel, dit is het altaarstuk dat geplaatst is boven het altaar en De Aanbidding van het Lam Gods is genoemd, geschilderd door de gebroeders Hubrecht en Jan Van Eyck, was verwijderd.

Twee panelen waren verdwenen. Dit, dat men overeengekomen ‘De Rechtvaardige Rechters’ is gaan heten en het andere met daarop de beeltenis van Sint Johannes de Doper. (*wijst op kopie*) Van het schilderij, waarvan hier een kopie is opgehangen, ziet u beide verdwenen panelen, alsook het grondplan van de Sint-Baafskathedraal te Gent met aanduiding van de Joos Vijdkapel.

Beide verdwenen panelen waren geschilderd op een eikenhouten drager, een plank, versterkt met verticale latten. De panelen hadden de afmetingen van 1.49 meter hoogte bij 55.5 centimeter breedte.

De grisaille, dit is het grijs geschilderd paneel met daarop Sint Johannes de Doper, heeft de dader terugbezorgd, als bewijs dat hij het paneel 'De Rechtvaardige Rechters' in zijn bezit heeft en waar hij het verborgen houdt. Laatst genoemd paneel blijft echter onvindbaar.

Uit een grondig onderzoek na de feiten is gebleken, dat Arseen Goedertier, geboren te Lede op 23 december 1876, hier aanwezig in de beschuldigenbank, de dader is van de verdwijning.

Wij zijn er van overtuigd dat deze beklaagde, en hij alleen, de diefstal van beide panelen heeft gepleegd en de plaats kent waar hij 'De Rechtvaardige Rechters' heeft verborgen.

Tot daar de feiten, die wij, in toepassing van de Wet, zullen trachten te bewijzen.

VOORZITTER : Dank u, mijnheer de Procureur. Dames en Heren van de Jury, u heeft de beschuldiging tegen Arseen Goedertier, hier aanwezig in de beschuldigenbank, gehoord. Gekozen uit het volk zult u in deze assisenzaak enkel en alleen moeten oordelen over de feitenkwesties, niet over de rechtstoepassing. Dit betekent dat men u alleen de vraag zal stellen of een bepaald feit is gebeurd en of u de door de openbare aanklager voorgestelde interpretaties van de geconstrueerde feiten moet aanvaarden ofwel verwerpen. U zult zich moeten uitspreken over schuldig of niet schuldig van de beklaagde Arseen Goedertier. Volg aandachtig de verklaringen van de getuigen en de deskundigen, het rekwisitoor van de openbare aanklager en het pleidooi van de verdediger. Laat u niet beïnvloeden.

Het Verhoor

VOORZITTER : *(tot Goedertier)* Arseen Goedertier, over de uiteengezette feiten die daarstraks door de Openbare Aanklager zijn voorgelezen, wil ik u nu ondervragen. Wilt u opstaan ?

(Arseen Goedertier staat op)

U komt uit een eerbare familie uit Wetteren, nietwaar ?

GOEDERTIER : Ja, mijnheer de Voorzitter.

VOORZITTER : Uw vader was onderwijzer, vervolgens inspecteur van het lager onderwijs en tenslotte koster te Wetteren. Het gezin telde twaalf kinderen en u mocht studeren in het college te Sint-Niklaas. Na uw humaniora werd u koster te Wetteren als opvolger van uw vader. Klopt dat, mijnheer Goedertier ?

GOEDERTIER : Ja, mijnheer de Voorzitter.

VOORZITTER Als koster was u dus goed bekend in de kerkelijke middens van het bisdom Gent en u kende hun gebruiken.

GOEDERTIER : Ja, zeer goed, voor zover ze voor mij belangrijk waren. Dit is trouwens normaal. Een koster is een kerkbediende en binnen het bisdom komen we met de collega's regelmatig samen met het oog op het uitoefenen van onze functies bij de kerkdiensten.

VOORZITTER : Dus ook met de kerkbedienden van de Sint-Baafskathedraal.

GOEDERTIER : Zeker. De kerkbedienden van de Sint-Baafskathedraal maken daarop geen uitzondering. Wij kennen mekaar.

VOORZITTER : Ook de kerkelijke overheid ?

GOEDERTIER : Met monseigneur Coppieters was ik persoonlijk bevriend.

VOORZITTER : Monseigneur Coppieters, dat is toch de bisschop van Gent, nietwaar ?

GOEDERTIER : Ja, mijnheer de Voorzitter, dat weet iedere gelovige in ons bisdom. Hij is trouwens de meest geliefde bisschop van ons land en hij is mijn vriend.

VOORZITTER : Niet zo hooghartig, Goedertier. Wij weten dat u in hogere kringen hebt verkeer. Dat is voor ons geen geheim. Heeft u na uw kosterschap in Wetteren nog een ander beroep uitgeoefend?

GOEDERTIER : Ja. In 1919 werd ik wisselagent.

VOORZITTER : Wisselagent ? Is dat niet een makelaar in effecten ?

GOEDERTIER : Juist, mijnheer de Voorzitter.

VOORZITTER : Waarom werd u wisselagent ?

GOEDERTIER : In mijn gemeente ?

VOORZITTER : (*geërgerd*) Neen, waarom u na uw kosterschap wisselagent werd.

GOEDERTIER : Dat kosterschap was een bijberoep en bracht niet veel op, daar kon ik mijn gezin niet mee onderhouden. Ook nog omdat ik op aandringen van mijn vader, tegen mijn zin, koster moest worden. Bovendien had ik een culturele en sociale roeping waarvoor ik veel geld nodig had, meer dan wat de betrekking van kerkbediende opbracht. Daarvoor vond ik wisselagent een ideaal beroep.

VOORZITTER : Vertel eens iets meer over die roeping van u, mijnheer Goedertier.

GOEDERTIER : Tijdens mijn jeugd had ik drie grote idealen opgebouwd en ik voelde een sterke drang om ze uit te voeren. Het beoefenen van de kunst en de cultuur was mijn hoofdideaal. Daarnaast wilde ik de politiek bedrijven en veel geld verdienen. De kunst was echter mijn grootste doel en de politiek en het geld verdienen wilde ik gebruiken om mijn kunstgevoelens uit te voeren en mijn noodlijdende medemensen te helpen.

VOORZITTER : Wilt u ons nu iets over uw kunstminnende praktijken vertellen, Goedertier ?

GOEDERTIER : Reeds tijdens mijn kinderjaren had ik aanleg voor de muziek en de schilderkunst. Ik was amateur orgelist en kunstschilder en ik hield van antiek. Zo werd ik tekenleraar te Lede en te Wetteren. In 1934 werd ik in laatstgenoemde gemeente zelfs directeur van de kunstacademie.

VOORZITTER : U dreef ook handel in schilderwerken en u kopieerde oude meesters.

GOEDERTIER : Ja, mijnheer de Voorzitter.

VOORZITTER : U was ook bedrijvig in de politiek.

GOEDERTIER : Ja, bij de katholieke volkspartij te Wetteren.

VOORZITTER : En waar was de provinciale zetel van die partij gevestigd, Goedertier ?

GOEDERTIER : Te Gent in de Lange Kruisstraat.

VOORZITTER : Is die straat niet gelegen in de nabijheid van de Sint-Baafskathedraal ?

GOEDERTIER : Ja, de Lange Kruisstraat geeft uit op het Sint Baafspein vóór de

kathedraal.

VOORZITTER : Als wisselagent heeft u veel financiële tegenslagen gekend. Ook met de door u opgerichte maatschappij PLANTEXEL. Ze is op 14.11.1934 failliet verklaard waardoor heel wat aandeelhouders in de schuld waren gekomen, nietwaar ?

GOEDERTIER Dat weet ik niet meer.

VOORZITTER : Kom, kom, Goedertier, u weet het wel, want we hebben daaromtrent bij u aan huis heel wat bewijzen gevonden.

GOEDERTIER : Zo, zo. U heeft bij mij heel wat bewijzen van schulden gevonden. Dat geloof ik niet. Uw gerechtsexperts zullen, zoals gewoonlijk, wel partijdig zijn opgetreden. U zou ze best eens goed controleren en niet te vlug geloven. Kijk, mijnheer de voorzitter, we hadden meer dan genoeg onroerende bezittingen om alle tekorten aan te zuiveren. Dat is de waarheid en niet wat die zogezegde deskundigen u hebben wijsgemaakt.

VOORZITTER : We zullen het onderzoeken, Goedertier, wees gerust. Alles zal te gepasten tijde worden onderzocht.

GOEDERTIER : Is dat dan nog niet gebeurd. Intussen word ik hier wel van diefstal beschuldigd.

VOORZITTER : Alles op zijn tijd, Goedertier. Als ik het goed begrijp bewoog u zich met alle gemak in de wereld van de kunst, de politiek en de financiën, maar waren het meestal mislukkingen.

GOEDERTIER : U beschouwt het als mislukkingen ! U durft wel ! Kijk, voor mij was het een positieve inzet voor mijn idealen en dat kan niet van iedereen gezegd worden, nietwaar mijnheer de Voorzitter !

VOORZITTER : Kalm aan, kalm aan Goedertier, we gaan u hier niet beledigen. We houden ons aan de regels en de feiten. Wilt u ons nu eens uitvoerig vertellen wat er precies op die bewuste avond en nacht van de 10^e op de 11^e april 1934 in de Sint-Baafskathedraal is gebeurd ?

GOEDERTIER : Dat is mijn groot geheim, mijnheer de Voorzitter.

AANKLAGER : U beweert dat u een groot geheim bewaart, mijnheer Goedertier, dus verbergt u iets. En wat is dat voor een groot geheim?

VERDEDIGER : Mijnheer de Procureur, mijn cliënt heeft het volste recht daarover te

zwijgen.

AANKLAGER : Meester Verdonck, wij weten dat Arseen Goedertier twee panelen uit het Lam Gods heeft ontvreemd, Sint Jan heeft hij terugbezorgd als bewijs dat hij het tweede gestolen paneel, waarop de Rechtvaardige Rechters zijn geschilderd, in zijn bezit heeft. Zolang hij niet bekend waar hij laatst genoemd schilderwerk verborgen houdt, heeft hij, door het wegnemen van beide panelen, een diefstal begaan met bezwarende omstandigheden door één daarvan niet te willen terugbezorgen aan de wettige eigenaars.

GOEDERTIER : Mijnheer de Procureur, u noemt dat een diefstal. Dat is een krasse uitdrukking. Wat zou u denken van bijvoorbeeld een verplaatsing, een verandering van plaats binnen de Sint-Baafskathedraal?

VOORZITTER : Diefstal of verplaatsing, dat zullen wij hier wel uitmaken, Goedertier, en wilt u ons nu eens vertellen over wat in deze zaak géén geheim meer is, namelijk iets over die fameuze brieven die u aan het bisdom hebt geadresseerd, met de bedoeling van de eigenaars een grote som geld af te persen.

GOEDERTIER : Ik denk niet dat ik daar iets moet over vertellen. De openbare aanklager moet bewijzen wat er is gebeurd of hij zal althans die illusie willen wekken.

VOORZITTER : Zo, zo, Goedertier. De perfect hoogmoedige man met zijn geringschattende houding tegen over alles wat bij hem tegenkanting oproept. Goed, dan zullen we u daarover voorlopig geen vragen meer stellen. Maar weet één ding, uw stugge houding pleit niet in uw voordeel. En gaat u nu maar rustig zitten en aandachtig luisteren naar wat anderen daarover te verklaren hebben. Griffier, over de diefstal wil ik nu de onderkoster van de Sint-Baafskathedraal ondervragen, Oscar VAN BOUCHAUTE.

GRIFFIER : *(roept)* Oscar Van Bouchaute.

(Van Bouchaute komt op)

Mijnheer Van Bouchaute, wilt u mij nazeggen, ‘ ik zweer de waarheid te zeggen en niets anders dan de waarheid zo waarlijk helpe mij God almachtig‘.

(NOOT : formule uit de periode van vóór W.O. II)

VAN BOUCHAUTE : Ik zweer de waarheid te zeggen en niets anders dan de waarheid zo waarlijk helpe mij God almachtig.

VOORZITTER : Mijnheer Van Bouchaute, u bent onderkoster in de Sint-Baafskathedraal te Gent. Wilt u ons eens uitvoerig vertellen wat u in de vroege morgen van de 11^e april 1934 bij uw dienstaanvang in de kathedraal heeft ontdekt.

VAN BOUCHAUTE : Bij mijn dienstaanvang om 5.25 uur, wilde ik, zoals naar gewoonte, de ingang deur van de kathedraal openen. U moet weten dat ik de kathedraal binnenkom langs de zijdeur, kant kapittelstraat, om vervolgens de rechter voordeur, die uitgaat op het Sint Baafsplein, van binnenuit te ontsluiten. Op dat ogenblik wordt ze opgeduwd door een oud vrouwtje dat dagelijks in de kerk komt bidden. Verwonderd vraag ik haar hoe ze de deur heeft kunnen openen, waarop ze antwoordt dat ze 'tegenaan' stond. Ik heb dit voorval aan de koster gemeld die een half uur later zijn dienst had aangevangen. Samen hebben we dan in de kerk een rondgang gemaakt, doch wij stelden niets abnormaals vast. Enige tijd later, toen ik, zoals gebruikelijk, om 7 uur de ingang deur van de Joos Vijdkapel, waar het retabel Het Lam Gods is opgehangen, opende, om ze voor het publiek toegankelijk te maken en het groene rol gordijn omhoog trok dat het schilderij tegen stof moet beschermen, bemerkte ik tot mijn ontzetting dat het kunstwerk geschonden was.

VOORZITTER : Wat was er gebeurd ?

VAN BOUCHAUTE : Het rechter benedenpaneel van de linkervleugel van het Lam Gods schilderij was verdwenen.

VOORZITTER : Dat is ingewikkeld mijnheer Van Bouchaute. Wilt u ons dat even verduidelijken aan de hand van de kopie van het schilderij dat daar is opgehangen.

VAN BOUCHAUTE : *(wijst draaibaar luik aan)* Dit paneel, mijnheer de voorzitter.

VOORZITTER : Wat stelde u nog vast ?

VAN BOUCHAUTE : Door de opening zag ik het felle groen en rood van het middenpaneel dat de aanbidding van het Lam voorstelt. Het paneel waarop, zoals men ze noemt, De Rechtvaardige Rechters zijn geschilderd en dat waarop